

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 823 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 7-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Цифровизация социально-трудовых отношений: вызовы и перспективы для работников	18
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
O'zbekistonda faoliyat ko'rsatayotgan soliq to'lovchi yuridik shaxslarning iqtisodiy faoliyatini rag'batlantirish masalalari.....	26
To'xtaboyev Nuriddin Isomiddin o'g'li	
Ecotourism in Protected Areas: A Literature Review.....	32
Ismoilova Maftuna Mamat qizi	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning hududiy xususiyatlari.....	38
Primova Shaxlo Jumayevna	
Statistik baholash va ekonometrik modellashtirish orqali biznes rivojlanish tendensiyalarini samaradorligini baholash.....	43
Xabibullayev Ibrohim, Saidova Marhabo Xabibullo qizi	
Tijorat banklarida xususiy kapital hisobi va auditini takomillashtirish	52
Qodirova Zilola Maxmud qizi	
Qo'shilgan qiymat solig'i ma'muriyatchiligining ilg'or xorij tajribasi.....	57
Erkayev Nodir Xudayberdiyevich	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari.....	71
Madraximova Zulfiya Nurmatovna, Ishankulova Komila Kurbanovna, Ortiqboeva Aziza Xolmurza qizi, Omonkulova Ro'zigul Akmaljon qizi	
Challenges and opportunities in implementing green economy indicators in uzbekistan's industrial sector under the fourth industrial revolution.....	76
Shodmonov Ruslan Golib ugli, Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich	
Rivojlangan mamlakatlarga ishchi kuchi oqimi va O'zbekiston mehnat bozoridagi o'zgarishlar.....	89
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Mamlakatda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	95
Yuldashboyev Azizulloh Bunyodbek o'g'li, Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich	
"Ta'lim muassasalarida moliyaviy resurslarni samarali rejalashtirish va boshqarish"	101
Bauyetdinov M.J., Medetbayeva D.T.	
Enhancing utilization and minimization of renewable energy systems in uzbekistan	105
To'irova Hamida Umedovna	
Tijorat banklari daromadini oshirishda aholining savodxonligi va xulq atvorining roli	114
Shakhlo Davirova	
2020–2024-yillarda o'zbekistondagi iqtisodiy o'sish dinamikasi	120
Akbarov Nodir, Ibodullayev Navro'zbek	
O'zbekistonda xalqaro moliyaviy institutlarning yashil moliyalashtirish jarayonidagi roli va strategik yo'nalishlari	125
Gulmira Axmadjonova Xabibulla qizi	
Sug'urta tizimiga raqamli texnologiyalarning ta'siri	133
Uzaqova Kamola Bexzodovna, Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li	
Improving payment services practices in commercial banks: strategies for efficiency and security.....	138
Mamayusuf Abdusamatov	
Jahon moliya tizimi: asosiy tendensiyalar va rivojlanishning innovasion yo'nalishlari	143
Ataniyazov Jasurbek Xamidovich	
Повышение конкурентоспособности экологического туризма Узбекистана путём развития всесезонных горных туристических центров.....	150
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar tashqi iqtisodiy faoliyatida valyuta operatsiyalarini takomillashtirish	157
Safarov Alisher Ibrohim o'g'li	

Oliy ta'lim tizimini miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari asosida baholashning kompleks metodologiyasi.....	163
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi	
Ko'chmas mulkni boshqarish samaradorligini baholashning uslubiy yondashuvlari	167
Mirdjalilova Dildora Shuxratovna	
Xizmatlar sohasini rivojlantirishda kichik biznesning ahamiyati va uning innovatsion rivojlantirishdagi muhim xususiyatlari	173
Ulasova Oygul Baxtiyorovna	
Результаты долгосрочного прогнозирования и стратегического анализа эффективной организации современного управления жилищным фондом.....	178
Бердиева Дилфуза Ахатовна	
Improving long-term assets accounting and auditing	184
Gulboy Yusupov	
Davlat budjeti va xususiy sektor ishtirokida oliy ta'limni moliyalashtirishning optimal modeli.....	189
Bozorov Alisher Ro'zimurodovich	
Xufyona iqtisodiyotni qisqartirishda soliq islohotlari va raqamli texnologiyalar: O'zbekiston tajribasi va xalqaro yondashuvlar.....	193
Choriev Makhmayokub, Karimov Mamurbek, Xamrayev Olimjon, Urazov Mansur	
Bank aksiyalarining bozordagi narx dinamikasi va unga ta'sir etuvchi omillar	200
Nomozov Samandar Shuxrat o'g'li	
Sanoatda rivojlanish kafolati: moliyaviy boshqaruvni raqamli transformatsiya orqali avtomatlashtirish.....	206
To'qliyev Abdirauf Bahodir o'g'li	
Inson kapitalini rivojlantirishning jamiyat farovonligi, aholi daromadlariga ta'siri.....	214
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Анализ конкурентной среды: методология, примеры и этапы процесса.....	219
Садикова Раъно Абдуллаевна	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarning nazariy asoslari va ular bilan ishlash mexanizmining zaruriyati	225
Salixova G.J	
Iqtisodiyotda energiya xavfsizligiga erishishning xorij tajribasi.....	230
Samandarov Og'abek Alisher o'g'li	
Measuring methodologies of influence of the esg factors	235
Tolipova Feruza Alisherovna	
Совершенствование налогового администрирования в условиях экологически устойчивого развития.....	240
Омонов Отажон Журакулович	
Moliyaviy vositalar asosida erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirish strategiyasini takomillashtirish	249
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Методологические аспекты внедрения управленческого учета в университетах Узбекистана.....	253
Каршиева Мохинур Олим кизи	
Budjet tashkilotlarida tovar-moddiy zaxiralar hisobini takomillashtirish (tibbiyot muassasalari misolida)	257
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
Умные города как фактор экономического развития.....	261
Нозима Кахрамоновна Хакбердиева	
Перспективы зеленого фактора экономического роста в Республики Узбекистан.....	266
Исламова Насиба Улугбек кизи, Абдурашидов Отабек Улугбекович, Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
Qurilish korxonalarida sifat menejmentini joriy qilish mexanizmlarini takomillashtirish	270
Ergashev O'tkir, Saidov Mash'al Samadovich	
Xorazm viloyatida eksportni rivojlantirish uchun potensial imkoniyatlar va ularni baholash.....	275
Fozil Xolmurotov	
Maishiy xizmatlar sohasini davlat tomonidan tartibga solishning nazariy jihatlarini.....	282
Quliyev Begimqul Melikovich	

O'zbekiston hududlarida chakana kreditlashning o'sishi.....	289
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
Empowering uzbekistan's grain enterprises: innovative strategies for sustainable growth and operational efficiency.....	292
Kurbanova Dildora Abdurakhmanovna	
Kapital investitsiyalarga doir axborotlarni xususiy kapital to'g'risidagi hisobotda aks ettirish uslubiyatini takomillashtirish	298
Boronov Bobur Farxodovich, Muxammadiev Zarrux Umarovich	
To'qimachilik korxonalarining yashil iqtisodiyotga o'tishi va yengil sanoat korxonalarini muqobil energiyadan samarali foydalanish yo'llari	303
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna, Jalolova Aziza Jalol qizi	
Research on the effects of interest rate, inflation rate and gross domestic product (GDP) on the level of foreign direct investment (FDI) inflows (evidence from Uzbekistan).....	307
Azimov Shakhzod	
Organik mahsulotlar eksportini rag'batlantirishda maqsadli bozorlarga yo'naltirilgan marketing strategiyalari.....	314
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Korxona iqtisodini barqarorligini ta'minlash masalalari.....	319
Abdullayev Maqsud Abdumaxmudovich	
Внедрение инновационных методов управления человеческих ресурсов в строительных компаниях.....	323
Джураева Гузаль Шавкатовна	
Sug'urta zararlarini baholashda sun'iy intellektni qo'llash istiqbollari	328
Shoraximova Zilola Nasirdjonovna	
O'zbekiston Respublikasi mahalliy budjet tizimini moliyalashtirish masalalari	332
Qo'ldoshev Diyor O'rol o'g'li	
Raqamli texnologiyalar asosida raqamli ekotizimlar va ularning biznes-jarayonlarga ta'sirini aniqlashga ilmiy qarashlar tahlili	336
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
Innovatsion salohiyatni oshirish asosida qurilish materiallari sanoati korxonalarining boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	342
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna	
Aholi turmush darajasini dinamik kontekstli normallashtirish va moslashuvchan vaznlar usuli orqali baholash	352
Xolto'rayev Islom Ilhomovich, Ollokulova Feruza Mansurovna	
O'zbekiston Respublikasida xufiyona iqtisodiyotini qisqartirish va mamlakat rivojlanishiga uning ta'siri.....	358
Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini aholi tomonidan xarid qilish va kompensatsiya ajratish jarayonlarini raqamlashtirish hamda tizimlar integratsiyasi istiqbollari.....	362
Ochilov Abdujabbor Akramovich	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirishda chet el tajribasining afzalliklari.....	369
Raxmatullayeva Shaxnoza Xamidovna, Akbarova Iroda Samatovna	
Qurilishda loyiha boshqaruvi konsepsiyasining mazmuni	375
Pulatov Shaxron Axmedovich	
Loyiha budjeti va uning ijrosini ta'minlash masalalari.....	379
Murodova Mohigul Chori qizi, Xamidov Odil Davurovich	
Qishloq xo'jaligidagi chorvachilik tarmog'ining iqtisodiy faoliyatini o'rta muddatli statistik prognozlarini tuzish (Andijon viloyati misolida).....	390
Iskandarov Davlatbek Xursanbekovich, Urishev Baxtiyor Abdusamatovich, Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
Innovatsion faoliyatning iqtisodiy samaradorligini baholash va rivojlantirish yo'llari.....	397
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li, Holmirzayeva Gulruh Akbarovna	
Fond bozorida kompaniyaning investitsion jozibadorligini baholash uslubiyoti	403
Yulduz Usmanova	
Jahon bozoriga kirishda elektron bozorlarning ahamiyati	411
Hamroyeva Umida	

Comparative statistical analysis of foreign trade indicators of the Republic of Uzbekistan	415
Abdujalilova Bibisora Bakhodir kizi	
Yaxshi korporativ boshqaruv orqali aksiyadorlik jamiyatlarining kapital qiymatini oshirish: metodologik yondashuv.....	423
Urinov Bobur Nasilloevich	
JAS – barqaror qishloq xo'jaligini rivojlantirishning yapon modeli vositasi	423
Baynazarov Elmurod Erkinovich	
Xususiy banklarning depozit operatsiyalarini mustahkamlash yo'llari	435
Olimov Abror Axadjon o'g'li	
The impact of digital financial technologies on the financial system.....	439
Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li, Pardayev Olim Mamayunosovich	
Korxona eksport salohiyatini oshirishning "yashil" marketing mexanizmi	443
To'rayev Shohrux Halimovich	
O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirishda turistik oqim mavsumiyligini boshqarish yo'llari	448
Fayazov Muxiddin Sobirovich	
Sanoat korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish bo'yicha xalqaro tendensiyalar	453
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Ayollar tadbirkorligining tarixi: O'zbekiston va dunyo bo'yicha rivojlanishi.....	459
Burxanova Sabo Tulanovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida investorlar risklarini pasaytirishni takomillashtirish yo'llari.....	466
Xalilov Umid Ishtemirovich	
Korxona moliyaviy ko'rsatkichlari tahliliga fundamental yondashuv.....	470
Dilshodjon O'rinov, Sanobar Ismoilova	
Iqtisodiy o'zgarishlar davrida korxonalar moliyaviy barqarorligining ta'minlanishi omil va mezonlari	475
Xolbekova Dilobarxon Rasuljon qizi	
Cash accounting as a tool of financial discipline and transparency in the public sector.....	481
Marqaboyev Sardorbek Abdusalomovich, Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Пути совершенствования практике финансирования социального предпринимательства.....	486
И.Ж.Исаков	
O'zbekistonda an'anaviy resurslar va qayta ishlanadigan energiya manbalarini rivojlantirish imkoniyatlaridan unumli foydalanish	490
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich, Kaxramanova Sevdal Shamsiddin qizi	
Ijtimoiy salohiyat – hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishning boshqaruv obyekti sifatida.....	497
Erkayeva Gulbahor Panjiyevna, Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li	
Xorazm oziq-ovqat bozorida mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishda marketing faoliyatlarini baholash usullari	503
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
Переход к зелёной энергетике узбекистана как возможность достижения устойчивого экономического роста.....	508
Бай Жин Хуан (Bai Jin xuan)	
Изучение условий финансирования проектов международными банками развития	513
Жалилова Барнохон Суръатжонова	
O'zbekiston respublikasi budjet jarayonida budjetlarning ochiqqligi va jamoatchilik ishtirokini oshirish.....	517
Shodmonqulov Temurbek Ulug'bek o'g'li	
Chiqib ketayotgan aktivlarni hisobga olish va baholash masalalari	522
Kuziyeva Dinora Bahodirovna	
Asosiy kapitalga investitsiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri.....	528
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Changes in employee benefits and human resource management in accounting system of the Republic of Uzbekistan	535
Ravshanbekov Lazizbek Tolibjon o'g'li, Toshpulatova Munisabonu	

Iqtisodiyot tarmoqlarida suv iste'molini boshqaruvining raqamlashtirish tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish istiqbollari.....	541
Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
Теоретические аспекты налогообложения доходов физических лиц на основе всеобщего декларирования	547
Усманова Мухлиса Сагдуллаевна	
Bank tizimini raqamlashtirish va uning bank barqarorligiga ta'siri.....	555
Sayfullayev Jamshidjon Xabibjanovich	
Kambag'allikni qisqartirish va aholi bandligini ta'minlashda tadbirkorlik faoliyatining o'rni	560
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
Innovatsion korxonalarda xarajatlar hisobining zamonaviy usullari	565
Turayev Og'abek Kaxramonovich, Ochilov Shavkat Toshmamatovich	
Дополнительные услуги в индустрии гостеприимства как эффективный инструмент продвижения бренда предприятия	570
А.И. Лесников, Д.В. Мамаева	
Преимущества и вызовы перехода на зелёную экономику	580
Умарова Гузал Гайратовна, Лапасова Камола Фарход кизи	
Yashil iqtisodiyot sharoitida hududlarda ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish	586
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li, Djurayeva MaxliyoXon Xayrullayevna	
Yashil iqtisodiy o'sishni ta'minlashda bevosita soliqlar rolini oshirish masalalari	591
Abdullayev Dilmurod Aliyar o'g'li	
The main directions for improving innovative activities in agriculture	598
Aytmuratova Miyrigul Zhalgasovna	
Klaster tizimi orqali O'zbekistonda qishloq xo'jaligining iqtisodiy o'sishi	605
Xaydarov Sardor Komil o'g'li	
Inklyuziv ta'lim: adolatli va teng jamiyat sari	610
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
Yashil iqtisodiyot: muammo va yechimlar	615
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
Issues of using foreign loans in the development of the transport system in the Republic of Uzbekistan	621
Alimov Ilhomjon Ikromovich	
Проблемы и резервы развития пищевой промышленности в экспортном направлении.....	628
Ўролова Севара Бехзод кизи	
Оценка степени риска инновационной деятельности	634
Алиева Эльнара Аметовна	
Yashil innovatsiyalar, ularning turlari va omillari.....	638
Maxkamova Sayyora Shokirovna	
Qishloq xo'jaligida transport tizimidan samarali foydalanishning nazariy asoslari.....	641
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
Soliq ma'murchiligida nazorat funksiyasi va unda kameral soliq tekshiruvi hamda takomillashtirish yo'llari.....	648
Hujamuradov Abrorbek Ro'zimurat o'g'li	
Sanoat korxonalarida xarajatlarni mahsulot tannarxiga taqsimlash metodologiyasini takomillashtirish istiqbollari	653
Safarov Javohir Ismoilovich	
Moliyaviy hisobotlarni shakllantirishda milliy standartlarni xalqaro standartlarga uyg'unlashtirish masalalari	659
G'aniyev Zafar Usanovich	
Ta'lim kreditini moliyalashtirish jamg'armasi faoliyati.....	666
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Tibbiyot muassasalarining moliyaviy ta'minoti va resurslardan foydalanish mexanizmlariga ta'sir qiluvchi omillar	670
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	
Tourism finance for sustainability: investing in green futures	674
Tashpulatov Sadriddin Sayfulloyevich	

Ta'lim jarayonlarini boshqarishda mobil texnologiyalar	681
Esonova Mohiraxon Sodiqjon qizi, Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Sherzodbek Nabiyev Nurmuhammad o'g'li	
Banklarda risklarni nazorat qilishning amaliyoti	686
Jumanazarov Muzaffar Jumanazar o'g'li	
Налоговые реформы в Узбекистане: вызовы, достижения и перспективы	692
Садиков Искандар Гайратович, Буранова Лола Вахобовна	
Turizm xizmatlari samaradorligini baholash usullari va vositalari tahlili	704
Jiyanov Uktam Panjiyevich	
Korxona va tashkilotlarda xodimlarni boshqarish strategiyasi	712
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarini menejerlik faoliyatiga tayyorlashning ahamiyati	716
Dusmaxamedov Abduljalil Abdusabirovich	
Davlat korxonasini xo'jalik jamiyatiga o'zgartirishning foydali jihatlari	720
Z.D. Sanjarov	
The role and main types of agricultural tourism in Uzbekistan	724
M.Xolmuratova, G.N.Tojiyeva	
Цифровые технологии как драйвер повышения эффективности банковского маркетинга	727
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли, Маннабова Хулкар Фарход кизи	
Потребительская стоимость товаров в условиях экономики Узбекистана	735
Мусаева Шоира Азимовна	
Valyuta risklarini boshqarishda metching siyosatining ahamiyatini oshirish	739
Yahuyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
Yangi o'zbekiston iqtisodiyotida xususiy tadbirkorlikning roli va ahamiyati	744
Azimova Shoxista Salohiddinovna	
Improving the methodology for assessing the financial stability of banks	750
Sharipova N.H.	
Инструменты стратегического планирования и прогнозирования в управлении ООО "МТЕ ТЕХНИК": оценка и повышение финансовой стабильности	757
Нишоновна Муниса Одилжон кизи	
Актуальные вопросы налоговой политики	763
Бердыева Угулой Абдурахмоновна	
Ilm-fanni moliyalashtirish va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi	768
Ramazonov Javohir Bekzod o'g'li	
Jizzax viloyatida ekologik, rekreatsiya turizmlarini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini baholash va uni prognozlashtirish	773
G'apparov Azim Qayumovich	
Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga kiritilayotgan investitsiyalar	781
Meylikov Fazliddin Abduhalim o'g'li, Buriyev Shaxbos Baxtiyorovich	
Biznes subyektlari auditida soddalashtirilgan moliyaviy hisobot tayyorlash usulini qo'llash xususiyatlari	786
Tajekeev Ziyatdin Kobeysinovich	
Biznes jarayonlarni modellashtirishning nazariy asoslari	791
Mullajonova (Matchanova) Shaxsanam Taxiroyva	
Raqamli xizmatlar bozori: elektron tijorat orqali xizmat ko'rsatishning yangi bosqichlari	796
Maxammadaliyeva Muslimaxon Sherali Qizi	
"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish zaruriyati va uni barqarorlashtirishning ahamiyati	800
Musurmankulova Gulchehra Isabekovna	
Ekologik turizm nuqtai nazaridan turizm marketingining usullari va asosiy vositalarining xususiyatlari	806
Yokubjonova Xulkarbonu Yokubovna	
O'zbekiston iqtisodiyotida turizmning o'rni va rivojlanish istiqbollari	815
Qosimova Fazilat, Kalandarov Ravshan	
Korporativ strategiyani ishlab chiqish bosqichlarining tahlili	819
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Abduvasiyeva Marjona Anvarovna	

KORPORATIV STRATEGIYANI ISHLAB CHIQISH BOSQICHLARINING TAHLILI

Xidirova Marg'uba Rustamovna

TDIU, "Innovatsion menejment" kafedrası, PhD.

Abduvasiyeva Marjona Anvarovna

Magistr.

ORCID: 0009-0008-6403-4345

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy korxonalarda korporativ strategiyani ishlab chiqish bosqichlari tizimli yondashuv asosida tahlil qilingan. Strategik rejalashtirish jarayonida muhim ahamiyat kasb etuvchi missiya va vizyonni aniqlash, SWOT tahlilini o'tkazish, strategik maqsadlarni SMART mezonlari asosida belgilash, turli strategiya variantlarini ishlab chiqish va ularni baholash bosqichlari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, strategiyani amaliyotga tatbiq etish, KPI ko'rsatkichlar orqali monitoring qilish va zarur hollarda moslashtirish bo'yicha mexanizmlar tahlil etilgan. Tadqiqot natijalari korporativ boshqaruvda innovatsion yondashuvlar, raqamli transformatsiya va ijtimoiy mas'uliyatning integratsiyasi strategik ustuvor yo'nalishlar sirasiga kirishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: korporativ strategiya, SWOT, SMART, KPI, vizyon, missiya, raqamli transformatsiya, ijtimoiy mas'uliyat.

Abstract: This article provides a systematic analysis of the key stages in corporate strategy development in the context of digital transformation. The research highlights the processes of defining mission and vision, conducting a SWOT analysis, setting strategic goals based on SMART criteria, and generating and evaluating strategic alternatives. Special emphasis is placed on strategy implementation, performance monitoring through KPIs, and making timely adjustments. The findings demonstrate that the integration of innovation, digital transformation, and social responsibility has become a strategic priority for ensuring sustainable corporate governance in a dynamic environment.

Key words: corporate strategy, SWOT, SMART, KPI, vision, mission, digital transformation, social responsibility.

Аннотация: В статье системно проанализированы ключевые этапы разработки корпоративной стратегии в условиях цифровой трансформации бизнеса. Рассмотрены процессы определения миссии и видения компании, проведения SWOT-анализа, постановки стратегических целей по критериям SMART, разработки и оценки стратегических альтернатив. Особое внимание уделено механизмам реализации стратегии, мониторингу с использованием KPI и оперативной корректировке стратегических инициатив. Результаты исследования показывают, что инновационные подходы, цифровизация и социальная ответственность становятся неотъемлемой частью эффективного корпоративного управления в условиях нестабильной внешней среды.

Ключевые слова: корпоративная стратегия, SWOT, SMART, KPI, видение, миссия, цифровая трансформация, социальная ответственность.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022 – 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-sonli¹ Farmonida korporativ boshqaruvni takomillashtirish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Strategiyada davlat ishtirokidagi korxonalarni transformatsiya qilish, xususiy sektor ulushini kengaytirish hamda korporativ boshqaruvning zamonaviy tamoyillarini joriy etish orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirish asosiy maqsad sifatida belgilangan. Jumladan, 2020–2025-yillarga mo'ljallangan bank tizimini isloh qilish strategiyasi doirasida tijorat banklarini transformatsiya qilish va ularda xususiy sektor ishtirokini 15 foizdan 60 foizgacha oshirish rejalashtirilgan.

Shu nuqtai nazardan, korporativ strategiyaning zamonaviy biznes muhitida tutgan o'rni tobora ortib bormoqda. Korporativ strategiya – bu kompaniyaning uzoq muddatli maqsadlariga erishish va bozor sharoitlariga moslashish yo'lida ishlab chiqiladigan konseptual yo'nalishlar majmuasi bo'lib, tashkilotning umumiy strategik kursini belgilaydi. U kompaniyaga rivojlanish yo'lida aniq yo'nalish ko'rsatib, missiya, vizyon, tashkiliy tuzilma, resurslar, manfaatdor tomonlar, tashqi muhit va bozorlar kabi omillarni o'z ichiga olgan holda kompleks yondashuvni talab etadi.

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022 – 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-sonli Farmoni: <https://lex.uz/uz/docs/-5841063>

Korporativ strategiya kompaniyaning qaysi bozorlarda va qanday biznes yo'nalishlarida faoliyat yuritishini belgilab beradi. Shu jumladan, kompaniya yangi bozor segmentlariga kirishi yoki mavjudlaridan chiqishi, diversifikatsiyaga intilishi, o'zgarishlarni boshqarishi va barqaror o'sishni ta'minlash kabi strategik qarorlar ushbu tizim doirasida shakllantiriladi. Shuningdek, strategiya doirasida tashkilotda ijtimoiy mas'uliyat, innovatsiyalarni joriy etish va raqamli transformatsiyaga yo'naltirilgan yondashuvlar ustuvorlik kasb etadi.

Ushbu omillar korporativ strategiyani tashkilotning uzoq muddatli barqarorligini ta'minlash va raqobatbardoshligini oshirishda muhim vosita sifatida namoyon etadi. Shu sababli korporativ strategiyani chuqur tahlil qilish va uni ishlab chiqish bosqichlarini puxta o'rganish zamonaviy menejment tizimining dolzarb yo'nalishlaridan biri sanaladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Korporativ strategiyani ishlab chiqish masalasi xalqaro va mahalliy miqyosda keng ilmiy-amaliy o'rganilgan yo'nalishlardan biridir. Jahon miqyosidagi taniqli tadqiqotchilar, xususan, M. Porter tomonidan ilgari surilgan raqobat strategiyalari, I. Ansoffning strategik rejalashtirish modeli hamda H. Mintzbergning strategiya tiplari korporativ strategiyaning nazariy asoslarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bu mualliflarning asarlarida korporativ strategiyaning mazmuni, uning asosiy tarkibiy qismlari, bosqichlari va rivojlanish istiqbollari batafsil yoritilgan.

O'zbekiston olimlari orasida Abdukarimov I., Jo'rayev H. va Rasulov N. korporativ boshqaruv va strategik menejment muammolarini mahalliy sharoitda chuqur o'rganib, ularning takomillashtirish yo'nalishlarini tavsiya etgan. Mahmudov O. strategik menejmentda innovatsion yondashuvlarni, raqobatbardoshlikni oshirish mexanizmlarini yoritgan bo'lsa, Usmonov B. korporativ strategiyaning asosiy turlari va ularni ishlab chiqish bosqichlarini amaliy tahlil qilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda korporativ strategiyani ishlab chiqish jarayonlarini o'rganishga qaratilgan nazariy va empirik tahlil usullari qo'llanildi. Tadqiqotning metodologik asosini quyidagi yondashuvlar tashkil etadi:

Nazariy tahlil – korporativ strategiya va strategik boshqaruv bo'yicha mavjud ilmiy adabiyotlar, konsepsiyalar va modellarni o'rganish orqali asosiy tushunchalar va yondashuvlar tizimlashtirildi.

Taqqoslash usuli – xalqaro va mahalliy kompaniyalar tajribasiga asoslangan holda strategik boshqaruv modellarini solishtirish, ularning samaradorlik darajasini aniqlash va muvaffaqiyat omillarini ajratib ko'rsatish orqali umumlashmalar keltirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Korporativ strategiya kompaniyaning uzoq muddatli maqsadlarini aniqlash va ularni amalga oshirish yo'llarini belgilashga qaratilgan asosiy yo'nalish hisoblanadi. Ushbu strategiya kompaniyaning bozor mavqeini mustahkamlash, raqobatbardoshlikni oshirish hamda barqaror rivojlanishni ta'minlash kabi muhim omillarni o'z ichiga oladi. Strategiyaning asosli shakllantirilishi kompaniyaning bozor pozitsiyasini mustahkamlash, raqobat ustunligini ta'minlash va uzoq muddatli muvaffaqiyatga erishishida muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Amaliy kuzatuvlar shuni ko'rsatmoqdaki, korporativ strategiyani ishlab chiqish bir necha bosqichlardan iborat bo'lib, ular tizimli tarzda tashkil etilishi zarur. Strategiyani shakllantirishda missiya va vizyonni aniq belgilash, ichki va tashqi muhitni tahlil qilish, strategik maqsadlarni aniqlash, strategik yo'nalishlarni ishlab chiqish, baholash va tanlash muhim ahamiyat kasb etadi. Korporativ strategiyaning har bir turi kompaniyaning aniq maqsadlariga, bozor sharoitlariga va mavjud ichki imkoniyatlariga qarab shakllantiriladi. Shu bois, to'g'ri tanlangan strategiya kompaniyaga uzoq muddatli barqaror o'sishni ta'minlash imkonini beradi.(1-jadval)

1-jadval. Strategiya turlari, tavsif va asosiy yo'nalishlar².

Turlari	Tavsif	Asosiy yo'nalishlar
O'sish strategiyasi	Kompaniyaning bozordagi ulushini oshirish va rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan strategiya.	- Diversifikatsiya – Yangi mahsulot yoki xizmatlarni joriy etish. - Bozorga kirish – Yangi geografik hududlar yoki mijoz segmentlariga chiqish. - Mahsulotni rivojlantirish – Mavjud mahsulotlarni yangilash yoki yaxshilash.

2 Muallif tomonidan tayyorlandi. (kitoblar va boshqa maqolalar asosida)

Barqarorlik strategiyasi	Kompaniyaning hozirgi pozitsiyasini saqlab qolish va optimallashtirishga yo'naltirilgan strategiya.	- Mavjud bozorni mustahkamlash – Joriy mijozlar bazasi va bozor ulushini himoya qilish. - Resurslarni optimallashtirish – Samaradorlikni oshirish va xarajatlarni kamaytirish.
Chekinish strategiyasi	Kam daromadli yoki zararli yo'nalishlardan chiqish orqali kompaniyaning barqarorligini saqlashga qaratilgan strategiya.	- Faoliyatni qisqartirish – Nofoydali yo'nalishlarni kamaytirish yoki yopish. - Zararli yo'nalishlardan chiqish – Raqobatbardosh bo'lmagan segmentlardan voz kechish.

Quyida keltirilgan jadvalda strategik darajalarning tarkibiy bosqichlari tahlil etilgan bo'lib, ulardan eng yuqori pog'onani korporativ strategiya egallaydi. Bu daraja kompaniyaning umumiy yo'nalishini belgilab beradi va uzoq muddatli maqsadlarga erishish uchun konseptual asos vazifasini bajaradi. Biznes strategiyasi esa alohida bozor segmentlarida raqobatbardoshlikni oshirish va tashqi muhitga nisbatan strategik ustunlikni ta'minlashga qaratilgan bo'ladi. Shu bilan birga, funksional strategiyalar kompaniyaning turli bo'limlari (masalan, marketing, moliya, ishlab chiqarish, HR) darajasida maxsus strategik yondashuvlarni ishlab chiqishga xizmat qiladi.

O'sish va barqarorlik yo'nalishida o'sish strategiyasi kompaniya hajmini kengaytirish, yangi bozorlarni egallash va innovatsion imkoniyatlardan foydalanishga qaratilgan bo'lsa, barqarorlik (stabilizatsiya) strategiyasi mavjud pozitsiyalarni saqlab qolish, resurslarni muvozanatli taqsimlash va xavf-xatarlarga nisbatan ehtiyotkorlik bilan yondashishga yo'naltiriladi.

Ayrim holatlarda esa chekinish yoki qisqarish strategiyalarini tanlash muhim bo'lib, bu ko'proq biznesning zarar ko'rayotgan faoliyati, bozor talabi kamaygan yo'nalishlar yoki yangi strategik transformatsiyalarni amalga oshirish zarurati bilan bog'liq bo'ladi. Bunday hollarda aktivlarni qisqartirish, faoliyatni yo'nalishlar bo'yicha qayta ko'rib chiqish yoki biznesdan butunlay chiqish strategik muqobillar sifatida ko'rib chiqiladi.

Shunday qilib, kompaniya o'z strategiyasini tanlashda bozor sharoitlari, ichki resurs salohiyati, raqobat muhiti va uzoq muddatli maqsadlarini chuqur tahlil qilishi lozim. Har bir strategik qaror o'zining aniq asosiga ega bo'lishi va amaliy jihatdan asoslantirilgan bo'lishi zarur(1-rasm).

Korporativ strategiyani ishlab chiqishning asosiy bosqichlari

1-rasm. Korporativ strategiyani ishlab chiqishning asosiy bosqichlari³.

Ushbu rasmda korporativ strategiyani ishlab chiqishning asosiy bosqichlari keltirilgan bo'lib, biz ularni tahlil qilib chiqamiz.

1. Missiya va vizyonni aniqlash. Korporativ strategiyani ishlab chiqishda birinchi bosqich – kompaniyaning missiyasi va vizyonini aniqlashdir. Missiya – kompaniyaning asosiy maqsadi va jamiyatga ta'siri haqida tushuncha beradi. Vizyon esa kompaniyaning kelajakdagi holati va uzoq muddatli istiqbolini aks ettiradi. Missiya kompaniyaning mavjud bo'lish sababi, asosiy qadriyatlar va strategik yo'nalishlarini ifodalaydi. Vizyon esa kompaniyaning kelajakda qanday ko'rinishga ega bo'lishini belgilaydi.

3 Muallif tomonidan tayyorlandi. (kitoblar va boshqa maqolalar asosida)

2. Tashqi va ichki muhit tahlili. Strategiyaning muvaffaqiyatli shakllantirish uchun tashqi va ichki muhit chuqur o'rganilishi lozim. Ichki tahlilda kompaniyaning resurslari, imkoniyatlari, kuchli va zaif tomonlari aniqlanadi. Tashqi tahlilda esa bozor sharoiti, raqobatchilar faolligi, mijozlar ehtiyojlari hamda iqtisodiy muhit kabi omillar o'rganiladi. Bu bosqichda SWOT (kuchli va zaif tomonlar, imkoniyatlar va tahdidlar) tahlilidan keng foydalaniladi.

3. Strategik maqsadlarni belgilash va strategiya variantlarini ishlab chiqish. Tahlil natijalariga asoslanib, kompaniyaning qisqa, o'rta va uzoq muddatli strategik maqsadlari aniqlanadi. Bu maqsadlar SMART mezonlariga muvofiq – aniq, o'lchovli, erishiladigan, dolzarb va vaqt bilan cheklangan bo'lishi lozim. Shuningdek, strategiyaning shakllantirishda turli variantlar ishlab chiqiladi va ularning har biri bo'yicha muqobil yondashuvlar aniqlanadi.

4. Strategiyaning baholash va tanlash. Ishlab chiqilgan strategik variantlar orasidan eng maqbul yo'nalish tanlanadi. Bu jarayonda strategiyaning samaradorligi, xavf-xatar darajasi, resurslar bilan ta'minlanganligi va raqobatbardoshligi sinchiklab baholanadi. Tanlangan strategiyaning amalga oshirish bosqichida esa quyidagi chora-tadbirlar amalga oshiriladi: tashkiliy tuzilmani moslashtirish, resurslarni optimal taqsimlash, boshqaruv tizimlarini takomillashtirish, ishchi kuchi va menejmentni tayyorlash.

5. Natijalarni monitoring qilish va tuzatish kiritish. Strategiya amaliyotda qo'llanila boshlagach, uning natijalari doimiy ravishda monitoring qilinishi lozim. Monitoring natijalariga qarab, zarur hollarda strategiyaga tuzatishlar kiritilib, uni yangilash va sharoitga moslashtirish ta'minlanadi. Bu esa strategiyaning samaradorligini doimiy ravishda oshirishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, korporativ strategiyaning ishlab chiqish kompaniyaning uzoq muddatli muvaffaqiyatini ta'minlashda muhim jarayon hisoblanadi. Mazkur strategiyaning yaratish tahlil, maqsadlarni belgilash, rejalashtirish, amalga oshirish va nazorat qilish bosqichlarini bosqichma-bosqich o'z ichiga oladi.

Birinchi navbatda, kompaniya ichki va tashqi muhitini chuqur tahlil qilishi lozim. Ichki tahlil orqali mavjud resurslar, imkoniyatlar va zaif jihatlar aniqlanadi, tashqi tahlil esa bozor sharoitlari, raqobatchilar faoliyati va iqtisodiy muhitni o'rganishga xizmat qiladi. SWOT tahlili yordamida ushbu omillar birlashtirilib, strategik yo'nalishlar shakllantiriladi.

Keyingi muhim bosqich kompaniyaning missiyasi va vizyonini shakllantirishdan iborat. Missiya kompaniyaning asosiy maqsadi va jamiyatga qo'shayotgan hissasini ifodalasa, vizyon esa uzoq muddatli rivojlanish istiqbolini belgilaydi. Ana shu asosda SMART mezonlariga mos keladigan qisqa, o'rta va uzoq muddatli strategik maqsadlar ishlab chiqiladi.

Strategik variantlarni baholash va tanlash orqali kompaniya uchun eng maqbul yo'l aniqlanadi. Bu bosqichda diversifikatsiya, innovatsiya, bozorni kengaytirish yoki vertikal/horizontal integratsiya kabi strategik yo'nalishlar ko'rib chiqiladi va ularning kompaniya maqsadlariga muvofiqligi tahlil qilinadi.

Strategiyaning amalga oshirish jarayonida moliyaviy, insoniy va texnologik resurslarni samarali taqsimlash, xodimlar o'rtasida aniq vazifalarni belgilash hamda ularning ijrosini ta'minlash muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bosqichda strategiyaning muvaffaqiyatli amalga oshirilishini ta'minlash uchun monitoring va nazorat tizimi ishlab chiqilishi zarur.

Eng so'nggi bosqich – strategiya natijalarini baholash va zarurat tug'ilganda uni moslashtirishdan iborat. KPI (asosiy samaradorlik ko'rsatkichlari) yordamida strategiyaning bajarilish darajasi aniqlanadi va o'zgaruvchan bozor sharoitlariga mos tarzda tuzatishlar kiritiladi.

Shu boisdan, korporativ strategiyaning ishlab chiqish – kompaniyaning uzoq muddatli o'sishi va barqarorligini ta'minlashga xizmat qiluvchi murakkab, ko'p bosqichli hamda tizimli yondashuvni talab etadigan jarayondir. Strategik boshqaruvning har bir bosqichi kompaniyaning tashqi muhitga moslashuvchanligini kuchaytirib, raqobatbardoshligini mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022 – 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-sonli Farmoni: <https://lex.uz/uz/docs/-5841063>
2. Xidirova M. 2024. Korporativ strategiyalar. O'quv qo'llanma. Toshkent.
3. Usmonov B. 2021. Korporativ strategiyaning asosiy turlari va ularni ishlab chiqish usullari. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va Moliya vazirligi jurnali.
4. Rasulov N. 2021. Tadbirkorlik va biznes strategiyasi: nazariya va amaliyot.
5. Norqobilov D. 2024. Korxona strategiyasining innovatsion jihatlari va ularni takomillashtirish yo'llari.
6. Abdukarimov I. 2020. Korporativ strategiyaning shakllantirish va boshqarish.
7. Ismoilov M. 2022. Biznes strategiyasi turlari va ularni korxona rivojlanishida qo'llash. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti ilmiy jurnali.
8. Mahmudov O. 2023. Strategik menejment va raqobatbardoshlik: zamonaviy yondashuvlar.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
